

Ὁ αὐτὸς εἶχε κατασκευάσει ἐκ πλοίων γέφυραν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, διὰ νὰ περάσῃ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην· καὶ ὅτε ἔμαθεν ὅτι θιαῖα τρικυμία κατέστρεψε τὴν γέφυραν, ἐθυμώθη διὰ τὴν τοιαύτην καταφρόνησιν τῆς θαλάσσης, καὶ προσέταξε νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὴν ἑκατὸν μαστιγώσεις, φωνάζων, *Δυστυχὲς στοιχεῖον, ἐγὼ ὁ κύριός σου σὲ τιμωρῶ οὕτω, διότι ἐτόλμησες νὰ φερθῇς πρὸς ἐμὲ ὑβριστικῶς*. Ἀπίστευτος τῶντι φαίνεται τοιαύτη μωρία· ἀλλ' εἰς πολλὰς τοιαύτας μωρίας φέρει τὸν ἄνθρωπον τὸ πάθος τοῦτο. Εὐκόλως πίπτει εἰς ὑπερφημίαν καὶ ὁ σχολαστικὸς, ὅς τις ἔχει ἐπισεσωρευμένας εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ λέξεις καὶ φράσεις ἀσυναρτήτους, οὐδὲν λογικὸν σύστημα ἔχων οὔτε ἐν ταῖς ιδέαις αὐτοῦ, οὔτε ἐν τῇ διαγωγῇ. Καὶ τὰ προτερήματα πρὸς τοῦτοις εἰς τέχνην τινὰ ἢ ἐπιστήμην, ἂν δὲν κανονίζονται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, κρημνίζουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς ὑπερφημίαν, ὥς ποτε τὸν Μενεκράτην ἱατρὸν, ὅς τις ἐπώνομαζεν ἑαυτὸν Δία. Πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑπερφηανευθῇ, ὅταν συλλογισθῇ ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὐτοῦ εἶναι μὴδὲν πρὸς τὰ ὅσα ἀγνοεῖ! ὅτι ὁ πλοῦτος, ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ, εἶναι περιορισμένα, ἀβέβαια καὶ ἄστατα! ὅτι τέλος πάντων, ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς χρείας, καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἀδυναμίας καὶ πάθη, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν θάνατον μὲ τοὺς πλεόν ταπεινοὺς ἀνθρώπους! Ἄν ἔχῃς, ἄνθρωπε, ὑπεροχὴν τινα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, δόξαζε τὸν Θεὸν, μεταχειρίζου αὐτὴν μετριοφρόνως ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας, καὶ μὴ ταπεινὸν σεαυτὸν ἐπαίρομενος.

Φιλοδοξία.

Ἡ φιλοδοξία εἶναι ποτὲ μὲν κακία, ποτὲ δὲ ἀρετὴ, κατὰ τὰ πράγματα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τοὺς σκοποὺς, ὑφ' ὧν κινεῖται. Εἶναι ἀρετὴ, παραδείγματος χάριν, εἰς ἄνθρωπον, ὅς τις ζητεῖ νὰ ἀποκτήσῃ προτερήματα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς ἄλλους, καὶ οὕτω ν' ἀξιωθῇ ἀληθινῆς δόξης. Τοιαύτη εἶναι ἡ φιλοδοξία τῶν τεχνιτῶν, τῶν ἐπιστημόνων, τῶν συγγραφέων, τῶν δικαστῶν, τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων, ὅταν ἐνασχολῶνται εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, καὶ ἐκπληρῶσιν ἀκριβῶς τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἀποβλέποντες πρὸς τὸ κοινὸν καλόν, χωρὶς οὐδενὸς σκοποῦ βλάβης. Ἡ εὐγενὴς αὕτη καὶ ἐνάρετος φιλοδοξία γεννᾷ τοὺς μεγάλους ἄνδρας εἰς πᾶν εἶδος. Αὕτη ἐστάθη μήτηρ τοῦ Ἀπελλοῦς, τοῦ Φειδίου, τοῦ Ῥαφαήλου καὶ ἄλλων τοιούτων περιφήμων ζωγράφων καὶ ἀγαματοποιῶν. Ἐκ ταύτης ἐγεννήθησαν Πλάτωνες, Ἀριστοτέλεις, Θεόφραστοι, Σοφοκλεῖς, Εὐριπίδαι, Καρτέσιοι, Γαλλιλαῖοι, Λεῖβνίτιοι, Κορνήλιοι, Ῥακίνοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀθάνατοι εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος πολιτικοὶ καὶ στρατηγικοί. Εἰς τὸν κατάλογον ὅμως τῶν τοιούτων ἐναρέτων φιλοδόξων δὲν πρέπει, ἴσως, νὰ συναριθμῶν-